

KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: esütörtökön és vasárnap.

Előfizetés:

egész évre - - 12 korona.
fél évre - - 6 "
negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felelős szerkesztő:

Dr. MÜLLER JENŐ.

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: centiméterenként 6 fillér. Többzori hirdetések kedvezményben részesül.

Nyitótér sora 40 fillér.

Országgyűlés.

Rövid alig felolvas formális ülést tartott a hó 9-én a képviselőház. Azért ült össze, hogy atvegye a főrendiház üzenetét az elfogadott háborús törvényjavaslatokról. Érdekes tette azonban a mai tárgyalást az a beszéd, amelylyel Szász Károly alelnök az ülést bezárta. Elismeréssel emlékezett meg arról a mély és hazafias belátásról, amely a Ház minden tagját, ellenzékét és kormánypartot egyaránt áthat.

Közölte ezután a Házzal, hogy a főrendiház a háborús javaslatokat elfogadta. Szentesítés végett öfelségéhez terjesztik fel.

Tisza István jelentette azután, hogy legfelső királyi kézirat érkezett. Az elnök felolvastatta a kéziratot, amely a június 21-ére összehívott országgyűlést elnapoltnak nyilvánítja. Ezzel bezárult a Ház ötödik ülésszaka.

Szász Károly alelnök általános figyelem közben a következő érdekes kijelentést tette:

— Most, amikor egyelőre befejezzük ülésünket, hazafias örömmel és büszkeséggel kell méltatnom ebből a székéből a most lefolyt ülések nagy jelentőségét. A képviselőház mostani ülésének történelmi jelentőségét nemcsak a háború külsőségei adták meg, hanem a hazafiai belátás és az egységes felfogásnak az

a mélysege is, amely a történelmi nevezetességű ülésekből visszatükröződött. A nézetek különbözősége mellett is hű és méltó kifejezése volt a Ház a nemzet egységes erejének és elszánt akaratának, annak a nagy erőnek, amely a világtörténelmi feladatot végző országot most áthatja. A történelem a nemzeti együttérzés nagy diadalai közé fogja sorozni mostani nagy munkánkat. Adja az ég, hogy hős katonáink és dicső szövetségünk küzdelmei révén mielőbb élvezhessük az egészséges béke gazdag áldását.

Lelkes éljenzés válaszolt minden oldalról az alelnök érzéssel elmondott szavaira. — Éljen a király! Éljen a hadsereg! Éljen a nemzet! — harsant felszeggel az ülés véget ért.

VÁRMEGYEI ÉLET.

Közigazgatási bizottsági gyűlés.

F. hó 9-én br. Bánffy Kázmír alispán elnöke alatt tartott gyűlésen a választott tagok közül jelen voltak: Zeyk Dániel, Zeyk Kálmán, br. Kemény Pál, gróf Dégenfeld Kristóf, dr. Marcu Izidor, Török Bertalan, dr. Dobozy Vilmos főorvos, ki 4 hónapig volt harctéri szolgálatban, megjelenésekor a K. B. tagjai óvációjával melegen üdvözölték.

Az alispáni jelentése szerint az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzéke ellen beadott felszólamlások ügyében gyűlés volt. Gyulafehérvár, Vizakna városokat, kisenyedi járás és tövisi járás főszolgabírákat vizsgálta meg.

A népfőlkelő szemle októberben volt megtartva vármegyénkben, az összes 3700 egyén közül alkalmasnak találtott 1365—36,9%. A 24—36 éves be nem sorozott népfőlkélok bemutatása november 16-án kezdődött. Ikrich Arnold tb. főszolgabíró nov. 9-én elhalt. A Bethlen-kollegiumban volt harctéri sebesültek kórháza nov. 21-én a honvédlaktanyába lett áthelyezve. A közigazgatási ügymenet rendes.

Horváth József aljzö többnyire gyógy-költség ügyeket adott elő.

Dr. Jenev Elek arvaszéki elnök jelenti, hogy az ügymenet rendes.

Dr. Dobozy Vilmos főorvos jelenti, hogy az egészségügyi állapot novemberben kedvező volt. Született 583, meghalt 377. Roncsolótöröklob, vörheny, kanyaró, hasihagymáz, hökhurut (120 esetből 7 meghalt) fordult elő. Gyulafehérvárt dr. Náthán Bernát főorvos nyugalomba vonult, helyére dr. Hartenbaum Simon lett megválasztva. A megyei kórházban 126 beteg kezeltetett, meghalt 1, kezelés alatt maradt 82 beteg.

Hegedűs Ferencz p.-ü.-igazgató jelentése szerint a 2599,563 K 53 f egyenes adó tartozásból novemberben 242,938 K 95 f ez

Levél a galicziai harcterről.

Írta: Dr. Uray László. (3)

Tűrni néha bizony kell sokat, de a kinek helyen a szíve, az fittyet hány az egésznek. Még soha olyan helyzetben nem voltunk, a mi miatt egy intelligens embernek panaszkodni kellene. Nem fotelekben ülünk, az igaz, de hát azért háború. Nansen és Johansen bizonyára nem panaszkodtak, pedig különb dolgokat éltek át, mint mi. Gyenge szervezet persze hamar kidől, de hát a léleknek is lehet támogatni a testet.

Nappal nem fáznak, hisz úgy fel vagyunk öltözve, mint az eszkimók. Pokróczunk van bőven. Pl. nekem 3 van. De bizony éjjel, ha nincsenek körülöttünk a jó buvóhelyet adó erdők, melyek homályában éjjel is rakhatjuk a meleget araszló, aldott tüzet, olyankor egyik-másik tarsam is sorra kel fel a kemény földről és a sötét csendes éjben tanczolni kezd az ágyú körül. Ha nem tudnám, hogy fázik a lába, istók bizony, rosszat gondolhatnék az éjjeli tanczoló elmebeli képességéről. Sőt magam is követem a példát: és felmelegedve újra alszunk egy pár órát, amíg ismét tánczra nem készlet a hideg.

Eddigélő nagyjából három fázisát éltük át a világháborúnak. Mind a három egészen különböző zsánert, a változatosság elég nagy. Músort ugyan csak hetenként változtatunk; egy-egy hét keretein belül a napok elég egyformák, legfeljebb ma az első ágyunál robban fel egy ekrazitbomba, holnap pedig a hatodiknál a gránát kísérletezik.

A három felvonás egészen különböző volt. Augustus, szeptember hónapokban még nem voltunk felfejlődve. Ha esetleg széles fronton is (mint pl. Lembergél 400 km.) harcoltunk, a 3—5 napos ütközet vehemens lefolyású volt. Nyár volt, a legénység friss, tele az újság iránti lelkesedéssel s így 5 nap alatt az egész fronton eldőlt, kinek kell visszavonulni. A tüzerseg egyik hegytetőről a másikra vágatott, a gyalogság rohammal vette be az ágyukat, a harctér egy iszonyatos kaosz volt. Ágyulövés, puskaropogás, hurrákiáltás, jelentéssel vágatató huszárok, minden oldalról százával visszatérő sebesültek. A levegő keresztül a repülő golyók miatt még a madár sem tudott volna át-osonni. Látszott, hogy a háború kezdetén vagyunk. Friss erők, nagyot akarás.

A stratégiai okokból történt első visszavonulásunk után meglepetésben volt részünk. Ez a rész már inkább ostromhoz hasonlított. 20—25 napig tarti egyfolytában, egy helyen a tüzelés. Bevontak az öreg ágyukat. Egy-egy nagy káiberű mozsártól egész falvak repülnek a levegőbe. A hegyoldalon nyüzsgőnek a tüzer-ütegek. Napokon keresztül börtölnönek az ágyuk. Lent a völgyben mintha hatalmas eke szántotta volna fel a földet. A lövészárkok, az ellenség és a miénk, a két szemközti alig 100—150 lépésre vannak egymástól. Kihaltak látszik mindenik, a gyalogság most pihen. Hátrább 1000—2000 méterre az új lövészárkok készülnek, drótkerítéssel és akadályokkal. Számolnak arra az eshetőségre, hogy az elsőket kiverik. Készen kell lenni hátrább is.

A koromsötét éjben metszően vág szemünk közé a hideg havas őszi eső. A lovak horkolva mennek a széllel szembe. Az ut rettenetes. Ezer meg ezer tren-kocsi vágta fel agyig a kőkemény országutat, a kitűnően irányzott ekrazit-bomba hatalmas torlaszokat és akadályokat emelt az uttesten.

Világításunk azonban fényes. A visszavonuló orosz a hegyszakadékok között vezető egyetlen felvonulási utunkat éjjel-nappal tűzben tartja. Nem látja, mi megy az uton, de az uttestre szórt lövegeivel igyekszik csapataink és trainunk akadálytalan közlekedését megghusítani. A rendetlen időközökben jobbra-balra csapkodó bombák járhatatlanná teszik az utat, robbanásuk fűlsüketítő visszhanggal dörog vissza a sziklafalakról és időközönként nappali fényvel árasztják el a környéket. A legénység már nem fél, nem panaszkodik; csak az Istent feljűk, de bizunk benne.

Feladatunk nehéz, az Isten kezében vagyunk, de ha megoldjuk: ezredünk történelmében az ezred hősei között foglalunk helyet.

A „Janku“-ra kell felmenünk. Ez a név egy gyűjtőfogalom. A hősök, a halottak, a harci borzalmak, a robbanó-bombák fogalma. Egy hóval fedett hegytető, a hideg hó hazája, a pokol tüzeinek otthona. Több üteg próbál oda fölmenni. Nem tudott, pedig nekünk fel kell menni. Ha fenn vagyunk, talán a halál vár reánk, de ha fenn vagyunk az ellenség ellenállása meg van törve. Mintha az ég is kíváncsi volna munkánkra. A vihar dühöng, a felhőket is szétveri, a hold kíváncsian tekint le a szétszakadó felhők közül. Hideg ezüstös fény török meg a havas sziklákon.

évben 942'039 K 95 f lett befizetve, hátralék 1'657.523 K 58 f.

Dániel Imre kir. ügyész jelenti, hogy a fogházak állapota rendes.

Nehéz János kir. tanfelügyelő jelenti, hogy több iskolát látogatott meg; kiemeli a felekezeti iskolák közül az ompolykisfaludi gör. kath. el. iskolát. A hadikölcsönre a tanfelügyelőség s a tanítás köréből összesen 31'550 koronát irtak alá. A harctéren küzdő vitézeink karácsonyi ajándékára igen szép eredményt gyűjtés indult meg. Fájdalommal jelenti, hogy Racz Béla kisenyedi áll. tanító a galicziai harctéren súlyos tifuszba esett és meghalt.

Albert Iván kir. épít. hiv.-főnök jelenti, hogy a közutak megfelelő állapotban vannak.

A téli háboru borzalmai ellen katonáinknak prémre van szükségük. A kinek tehát nélkülözhető szőrméje, vagy prémes ruhaneműje van, küldje be azt a „Hadsegélyező Hivatal, Budapest, Váci-utca 38. sz.“ címre. A posta ingyen szállítja.

A háboru eseményeiből.

Decz. 5. A török sereg körülzárta Batumot. Az oroszok Ardachan irányában menekültek.

Lodz városát a német csapatok elfoglalták. Az oroszokon nagy győzelmet arattak, ott az osztrák-magyar csapatok is tevékenyen harcoltak.

Przemyslneel az oroszok egy rohamtámadását súlyos veszteséggel visszaverték csapataink.

Decz. 6. Belgradtól délre kedvezően haladnak csapataink.

Az Argonnokban a németek heves támadásokat intéztek a francziák ellen.

E napon 1800 orosz foglyot szállítottak el a Kárpatokból.

Megerkeztünk. A „Janku“ alatt állunk. Tudjuk, hogy lovakkal főmenni képtelenség. A lovak, kocsik lenni maradnak, köteleket elő. Száz ember fogja a köteleket. A hideg levegőben egy fehér felhő gomolyog fel a hegyoldalra. A szakadásig dolgozó legénység lehelle, a test melegétől száradó ruhák párája; — de a felfelé gomolygó felhővel egy ágyu is indul felfelé.

Az első fenn van. Torka már hidegen ásit az alatta eltérülő mély völgyre, mint a gubbaszkodó prédára leső fenevad, hogy az alkalmas pillanatban annál haragosabb bombóléssel zúdítsa a halál tűzét az ellenségre.

Feljön a második. Némán sorakozik... Már fenn van mind a hat. S a löszert kézzel hordjuk fel. Készen vagyunk. Jöhet a nap, a reggel, jöhet a tűz, a pokol minden ördöge.

A legénység készen áll, kommandó jön s elbődülnek a néma ágyuk. „Jó reggelt“, 5 percz múlva jön vissza a válasz: „Jó reggelt“. Megkezdődik a parviadal.

Mi egyedül vagyunk a sziklatetőn, fedezékünk sincs, de uraljuk az egész vidéket, a támadást mi vezetjük.

Már nincs hideg, már nincs szél, a hó már fekete a füsttől, a löpörtől. A védőpánczel kopog, a levegőben kőömegek röpkednek, a „Janku“ füstfelhőben uszik, de a füstön keresztül tör a 6 ágyu tüze, — már csak öte — már csak négyé. Kettő már széjjel van löve, de a másik négy bosszuert löveg. Egy-egy erősebb szeiroham elkapja a füstfelhőt, a hegytetőn ott áll rendíthetetlenül az üteg. A legénység némán dolgozik, a sebesültek összeszorítják fogukat, a két szétlőtt ágyun heverő halottak üvegcsedő szemé némán kiált a többihez bosszuert.

Adzar vidéken a törökök megverték az oroszokat. Asszerbeidsant megszállták a törökök.

Decz. 8. Uzsoknál az oroszokat kelepczébe csalva három oldalról támadták meg csapataink.

A török csapatok Szomayg és Drihariig nyomultak előre.

A marokkóiak megszállták Cassablonkát.

A francziák nagy vereséget szenvedtek.

Az orosz-lengyelországi Skala község melletti nagy ütközetben 20,000 orosz esett el.

Szerbiában 20 ágyut és több hadianyagot zsákmányoltak csapataink.

Decz. 9. Szerbiai csapataink egy része Gornyi-Milanovácznál erős haderőkre talált.

Téli ruhaneműt adakozzunk harcoló katonáink számára!

A gabona- és lisztárak

megállapítása vármegyénkben.

A miniszterium 8682/914. sz. rendeletének 5.§-ban kijelölt ármegállapító bizottság Szász József főispán elnöklete alatt 1914. évi december hó 6-án ülését megtartván annak egyhangu határozatát azon felhívással tette közzé, hogy az ellen a hivatkozott rendelet 7. §-a értelmében folyó évi december hó 15-ig bezárólag birtokon kívül a magy. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz van felebezésnek helye. Az ármegállapító bizottság a **buzáért, rozsert, árpaért és tengeriért** ugyanazon az ezekből előállított **lisztért a követelhető legmagasabb árakat** a következőkben állapította meg:

Alsó-Fehér vármegye egész területére Zalatna nagyközség, Abrudbánya rendezett tanácsu város és a verespataki járás községei kivételével:

Buza métermázsánként	42.50 K
Rozs	33.—
Árpa	28.—
Tengeri	22.—
Finom tésztaliszt	71.18
Főzőliszt	66.93
Kenyérliszt	49.89
Sima őrlésű buzaliszt	51.85
Rozsliszt	44.64
Árpaliszt	44.18
Tengeriliszt	31.90

Zalatna község területére:

Buza métermázsánként	42.70 K
Rozs	33.—
Árpa	28.—
Tengeri	22.50
Finom tésztaliszt	71.52
Főzőliszt	67.25
Kenyérliszt	50.12
Sima őrlésű buzaliszt	52.09
Rozsliszt	44.64
Árpaliszt	44.18
Tengeriliszt	32.62

Abrudbánya r. t. város és a verespataki járás községei területére:

Buza métermázsánként	43.— K
Rozs	33.—
Árpa	28.—
Tengeri	23.—
Finom tésztaliszt	72.—
Főzőliszt	67.72
Kenyérliszt	50.48
Sima őrlésű buzaliszt	52.46
Rozsliszt	44.64
Árpaliszt	44.18
Tengeriliszt	33.35

Az ármegállapító bizottságnak ezen határozata a m. kir. miniszterium 8682/914. számú rendeletének 8. §-a értelmében **1914. december hó 10. napján lépett életbe.**

Használjunk hadisegély-póstabélyegét!

... A ropogás szüni kezd. Az ellenséges ütegek nem bírják a „Janku.“ról lezuduló tüzet. Az orosz visszavonul.

Leszáll az est, mintha az idő is ünnepelni akarna. Gyászünnepet ölni, — temetni. A máskor hideg hold szomorúan ringatja szelid sugaraival a hegytetőt, a széjjelölt két ágyut, az ágyukkal együtt meghalt hősök halovány arcát. Éjszakai csönd az egész vidéken. A Dnyeszter ezüstös hullámai, lassan kigyóznak, a most néma, hangtalan völgy melyen. Gyászol mindeu, csak az ég csillagai ragyognak: mindannyi gyertya.

... Egy hős csapat kopogtat az örökké valóság kapuján — az igazi hősök a kötelesegtudás nevtelen hősei.

Az üteg 2 sirhant körül áll. Fenn a hegytetőn, — közel az éghez; idegen földben fekszenek már a bajtársak. A delelőtt meg marcsona katonák leveszik sapkájukat, a kapitány körül néz a könnyes szemeken, az üteg imara kulcsolja kezét. Mi Atyánk...

Napok óta vagyunk megint egyhelyben. A rajonalban fekszem, én vagyok kiküldve felderítő szolgálatra. Telefon beszélk az üteggel. — „Most jobbra“ — „Most balra“ — „Hosszabb“ — „Rövidebb“ stb. A rajonnal fedezéke egy egész kegyelmes lakás. Elöl a kis kilövő nyílások. Belül fényűző berendezés. Padok, állványok, bemélyedések a fekhelynek. A falon szentképek, a pápa, az orosz csár kepei. Gyenge színyomatok. De hát a legénység úgy elégti ki műterzékét, ahogy tudja. A nyomorult, legett orosz pa-

raszt lakások tele vannak ilyen kép-ekkel. Ha Rubens-féle képek volnának, bizonyára azt hozták volna el a fiúk. Igaz, hogy az orosz csár kepe most nem aktuális ami rajonalunkban, de hát szegény olyan jó embernek látszik, miért bántuk a képét. Képek — kép, és a fiúknak ez a fő.

Orosz-Lengyelországban vagyunk. A helyzet megint más. A terep sík. Erdőkkel tele. A láthatár alig 1—1½ kilométer. Jobbra-balra, hátunk megett ágyu ütegek. E öttünk a gyalogság. Itt is 4 napja vagyunk már ugyanegy helyen. Minden napunk egy új érdekesség. A lembergi ütközet talán izgalmasabb, idegizgatóbb volt, ez azonban érdekesebb.

Feltéve, hogy éjjel aludnatunk, virradatok felkelünk. Elég későn, mert csak 7-kor virrad. Egy pár perczig civíliuk érezzük magunkat. Jó reggelt kívánunk egymásnak, van meleg tea, megreggelizünk. Néha ugyan kihűlt a teánk, ha váratlanul az ágyukhoz kell rohanni, de az sem nagy baj.

A gyalogság már dolgozik. Jelentés jön. Az erdőn túl levő folyó partján ellenséges gyalogság uralja a helyzetet. Bakáink nem bírnak velük. „Fel kell gyújtani.“ Felderítő patrónlunk a legszélső rajvonaliig megy előre. Telefont húz maga után. Fel óra múlva szól a telefon: „Falun tul 500 méterre jobbra.“ Két lövés. A telefon újra szól: „50 méterre balra.“ 150 méterrel rövidebb. Még 2 lövés. „Talat.“ Most munkára „12 lövés.“ Öt percz múlva felszálló füst jelzi, hogy ég a malom. Az orosz eszeveszetten menekül belőle.

Évnyitó beszéd.

Tartotta Lázár István rektor-professzor 1914. december 6-án az iskolai év megnyitása alkalmával.

Kedves Növendékek!

Inter arma silent Mūsae. (Fegyverek közt hallgatnak a mūzsák.) Így mondták a régiek, így tudtuk a hagyományból mi is. Talán azért volt általános hite a közmondásnak, mert az írók és művészek munkájához, fegyverek zörgése közben, nincs meg a kellő nyugalom és érdeklődés. Vagy talán azért, mert a harci szenvedélyek nyomában pusztulás jár, vér ontása, lelkek csügglése; s ez a hangulat nem alkalmas arra, hogy az irodalom és szépművészetek virágozzanak.

Én pedig azt mondom nektek: Inter arma non silent Mūsae. (Fegyverek közt sem hallgatnak a mūzsák.) A történelem legválságosabb eseményei közt élünk; élet-halál harcot vívnak az emberek milliói. A harci szenvedélyek határain lángolnak és pusztítanak. És mégis — három havi késsel bár — összegyűjtöttünk benneteket, hogy az élet nagy feladataira inkább mint valaha, előkészüljétek; s hogy a polgári tevékenység egyéb ágazatai közt mi is kifejezzük azt a nyugodt bizalmat, a melyet kezdetől fogva fegyvereink sikerébe vetettünk.

Megnyitjuk a Mūzsák hajlékát, mert ma nem hallgatnak a Mūzsák, sőt szebben, hangosabban, meggyőzőbben, mert igaz dolgokról, fenséges dolgokról és mert a fegyverek nyelvével beszélnek.

És én boldog volnék, ha Horatiuszal énekelhetném: „Carmina non prius audita Musarum sacerdos virginibus puerisque canto” (En a Mūzsák papja eddig nem hallott dalokat énekel az ifjaknak és leányoknak); de legalább rajta leszek, hogy érintsem előttem a mai események nagy történelmi fontosságát és tanulságait, az emberi léleknek ma megnyilvánuló magasságait és mélységeit.

Azóta, hogy a múlt iskolai évet befejeztük, a történelem Mūzsája sok lapot halhatatlan betűkkel írt a könyvébe.

Oroszország már régóta azon fáradozik, hogy nemzetünk és az egész dunai monarchia egységét megbontsa. E célra a monarchia és a Balkán szláv népfajait igyekezett felhasználni. Szerbia volt ebben a törekvésében legkészségesebb és legvakmerőbb eszköze. Az utóbbi évek alatt háromszor kellett fegyveres erőt mozgósítani, hogy ennek a szomszédos államnak tolatkodását visszautasítsuk és bosszantásait megtekezzük. Az intés nem használt. A szerbek vakmerősége annyira veleméredt, hogy orosz biztatásra állandó összeesküvés lappangott közöttük nemzetünk és uralkodóházunk ellen. Ennek az összeesküvésnek volt a következménye az a gyilkos merénylet, melynek áldozatul esett a trónörökös pár folyó évi június hó 28. dikán.

A börszasztó vádás, mely ennek a merényletnek előkészítésében és végrehajtásában megnyilatkozott, minden jó érzésű embert és művelt népet megrémített. A veszedelem, mely nemzetünket fenyegeti, egyszerre egész nagyságában világossá lett. Szigorú eszközökkel kellett nemzetünk, uralkodóházunk és monarchiánk biztonságáról gondoskodni. Belgrádi nagykövetünk erővel hangon követelte a délszláv törekvések megszüntetését és a gyilkosok büntetését. Kielégítő választ nem kapván, megtörtént a hadüzenet folyó évi július hó 29. dikén.

Ugyanezen a napon a magyar király manifestumot intézett népeihez. Megható hangon szól arról a békeszerető atyai gondosságról, mellyel népei nyugalomát őrizni igyekezett. Feltárja az adáz gyűlöletet és kihívó vakmerőséget, mellyel Szerbia a béketörekvéseket viszonozta. És a Mindenható ítélőjére bízva ügyét, nyugodt megfontolással lép a kötelesség útjára, hogy a ürhetetlen aknamunkát megállítsa, a monarchia becsületét és méltóságát fenntartsa, s a folytonos rázkódásoktól megóvja államának gazdasági és katonai fejlődését.

Csodálatos eseményeknek a raja indult meg erre a királyi felhívásra. A néplelek mélyében hamisítatlanul élő igazságszeretet, hazafias telkesedés, a látható hősiélet és

áldozatkészség megható és felejthetetlen vonásokban nyilatkozott. A népek milliói megmozdultak. Az állami és társadalmi élet minden ereje a fegyveres küzdelemre koncentráldott.

De megmozdultak ellenségeink is. Oroszország a királygyilkosok pártjára állott; s azok a nemzetek, a francia és az angol, melyeket megszoktunk hosszú időn át az emberi műveltség zászlóvivőinek, uttörőinek, vezéreinek tekinteni: a világtörténelem legnagyobb botrányára Oroszország mellé szegődtek. Csak a német birodalom maradt mellettünk. A németek nagy császára lovagias lelkének egész erejével magáévá tette igazságos ügyünket és a szövetségi hűséget az első pillanattól fogva, vészen és viharon keresztül, vérel és minden áldozattal pecsételi.

Fegyverben áll az egész világ; a világtörténelem legnagyobb, legérdekesebb, legizgalmasabb küzdelmének a közepén vagyunk. Háború foly szárazföldön, tengeren és levegőben; soha eddig nem látott ágyuszörnyek, panczélos vonatok, tengeraltjáró hajók, repülőgépek és léghajók dolgoznak; felhők közül hullanak a bombák; hull az ember, foly a vér a világ minden részében. Az emberi ész emberfeletti erőt, isteni erőt fejt ki a támadás és védelem sikereiért; művészetté emelkedik a hadviselés. Csodálatos arányokban mutatkozik a vezérek lángelméje, a katonák munkabírása és hősi-sége. Ez már nem is történelem, hanem hősköltemény. Az epikus költészet Mūzsája tud csak ezekről a dolgokról méltóképen szólni.

És beszél a Mūza. Beszél olyan legendás korszakról, a milyen még nem volt nemzetünk történetében. A nemzet minden na egyetértett. Virágosodni kezdett a hadbavonuló katonákra. Ünnepek voltak minden nap; ének-szóval az ajkon, bátorság sikráival a szemekben mentek esküt tenni, riadó hangját követni, veszedelmet járni. Önkéntesek jelentkeztek a hadi szolgálatra százazrival. Intézetünk 7 tanára és 36 növendéke ment el az alma mater karjai közül, hogy nekünk győzelmet és dicsőséget szereznünk segítségén.

Szeptember végén Galiczia derék fiait hírtül hozták az uszoki szorosnál örködő népfőlkölknek, hogy megindult a Kárpátok erdő-ségein keresztül határaink felé a kozák. Fiatal ukrániai diákok állottak előrsőn. S a kirándulók csempész-utjairól, rúthén parasz-tok kalauzolására mellett, egyszerre csak leka-nyarodott az utra egy egész kozák lovas hadosztály s utána hosszú oszlopban a gyalogság. S a galicziai cserkészfűk, a bátor önkéntesek megkezdtek az elő-őrsi csatározást az oroszokkal. Órák hosszat tartott ez a bevezető harc; megható, csodálatra méltó harc, melyben régi szerkezetű fegyverrel kezében, órák hosszat védelmezte golyósorok ellen a Kárpátokat egy velünk rokonéző lelkes gyermek-csapat. És hátul-ról, lassan lihegve, nehogy az ellenség hallja, jön már a mozdony, hozza az ágyukat. Csak egy kis kitarás még és dörgő szóval felülünk a gépfegyverek. Kibukkan a mozdony vas-feje; feléje repül száz és száz puskacsó magva; de a mozdonyvezető, ez a hős pol-gár nem fél; viszi előre a gépet, hozza az ágyukat. Igen, a tűzértég már itt van; de nincsenek lovak. Ki szedi le a vonatról? ki vontatja fel a magaslatra? Az ukrániai diákok. Ezek a fiúk nekiállottak az emberfeletti munkának. De ebben a pillanatban a szem-közti levő dombrol megszólalnak az orosz ágyuk. Hamar vissza kell rohanni a vonattal; mert különben rommá lövik; hamar vissza kell vonni az előrsi csapatokat; mert meg-jött a híre, hogy bejebb — odébb vaska-rokkal, nagy erővel várják a betörő ellensé- get. Várták és verték; győzelmes ütközetben hajszolták ki a határokon. Itt esett el októ-ber 3-án intézetünk tudos és lelkes ifjú ta-nára, Szabó Árpád, a kit nemes hévvel folya- tott hős harcban ért az ellenség golyója; ragyogó példáját adva az önfeláldozó haza-szeretnek és örök dicsőséget hagyva inté-zetünknek. Áldás és dicsőség legyen az em-lékezetén!

Körösmezőnél egy székely gyalog-zászlóalj, alig több ezer emberrel, védelmezte a magyar határt négy hegyi ágyuval és két gépfegy-verrel. Az volt a parancsuk, hogy az ellen-fél megjelenéséről azonnal értesítsék a mára-

marosszigeti parancsnokságot és várják be az erősítést. Szeptember 30-án jelentkeztek az orosz előőrsők. A székelyek parancsuk-hoz hiven értesíteni akarták a parancsnok-ságot; azonban már ekkor el volt szakítva a telefon- és táviró-vezeték. Lovas futárt küldtek Szigetre, ez azonban nem érkezett meg. Megkísérelték tehát az ellenség sok-kalta nagyobb erejét feltartóztatni. Az oro-szok nagy erőt fejtettek ki, hogy ágyúikat felállítsák; de nem sikerült nekik. Tűzérési harc nélkül, pusztán puskatűzzel 17 órán keresztül tartóztatták fel a mieink az oroszok megismételt támadásait. Habár a zászlóalj fele meg volt már sebesülve, Nagybocksó és Visóvölgy közt még hat órán keresztül har-coltak a betörőkkel, akik elől zúgolódva bár, de parancs folytán vissza kellett vonulni, hogy a parancsnoksággal érintkezésbe jussa-nak. Ugy harcolt minden egyes ember, mintha háta megett legdrágább hozzátartozóit tudta volna, halalmegvető bátorsággal és cso-dálatos hidegvérrel. A sebesülteket nem le-hetett visszatartani, hogy ismét harc vonal-ba ne siessenek. S mikor Hosszumezőre értek, azok a székelyfiúk, a kik már két napig szakadatlanul harcoltak és a kik közt jó-formán alig volt olyan, a ki sebet nem ka-pott, ismét az első sorban akartak harcolni.

Ugyanílyen bátorsággal harcoltak kato-náink a szerb hegyek közt és a galicziai harcztereken. Nem kell az ókori époszok mesevilágába visszajárni, hogy a hősi önfel-áldozás megragadó példáit olvassuk. Itt van-nak előttünk, a mi fiaink írják fegyverükkel a legszebb époszokat.

A háború eddigi tapasztalataiból tisztán áll előttünk úgy, mint a külföld előtt az igazság, hogy a monarchián belül csak a magyarság az a hatalmas, aczélból való kazán, mely a többi nemzetiségi erőket magába sűrítve, a különböző faji energiákat összetartja s a nagy gépezet hajtására képesíti. A háború, a veszély, a megtámadtatás a magyar faj erejének és erényeinek, komolyságának, megbízhatóságának, vitészségének, egységének, jóságának fényes reneszánszát idézte föl. Soha nem ragyogott még úgy ez a fajta, mint a hogy mostan ragyog; soha nem volt még olyan nagy és nemes, mint a milyen ma. Sem a gyűlöletnek, sem az elfogultságnak nincs olyan vastag hályoga, mely azt eltakarja.

Augusztus 28. az első leMBERGI csatában Koós Hugó százados parancsot kapott, hogy századával szállja meg a Brzuhovictól délre fekvő 259-dik magassági pontot. „Ezt a ma-gaslatot az utolsó emberig védeni kell”, így szólta a parancs. És ha ilyen parancsot ad-tak ki, ez azt jelenti, hogy arra a pontra a hadvezetőség épített valamit. Ha pedig egy pillér kidől az építményből, akkor veszélyben forog az egész épület. A 259. pont is ilyen pillér volt; és Koós kapitány, mikor száza-dával előre nyomult, jól tudta, milyen fel-adat vár rá. Az oroszok is jól tudták, hogy ennek a helynek jelentősége van. Egész nap tombolt a harc; de a kis magyar csapat rendületlenül állotta a tüzet. Este az oroszok áttörték harc vonalunkat. Borongós, felleges idő volt; a sötétben semerrel lehetett látni. A százados nem vette észre, hogy a visszavonuló csapatok századának egy részét is magukkal sodorták, míg ő a legexponál-tabb helyen levő szakaszról tartózkodott. A sötétben végigjárta a terepet s arra a ta-pasztalatra jutott, hogy csapatjából csak egy szakasza maradt meg. Éjjel szakadatlanul tartott a támadás; az 50 kolozsvári legény hősiessen védte a pozíciót és nagy kárt tett az elszántan támadó ellenségben; végül há-rom egész zászlóaljat (ugyanannyi ezer em-ber) küldött a magassági pont ellen. A nagy erő már átkarolással fenyegette a kis magyar csapatot, a mikor Koós százados elhatározta, hogy visszavonul Brzuhovics déli széléig. Itt fedezéket ásott és közben megerősödvé csapatától elmaradt néhány emberrel, ismét megkezdte a tüzelést. A tulerő folytatta a körülkerítést s ebben a válságos pillanatban a százados előbb tüzet, aztán szuronyroha-mot vezényelt s így tört keresztül az ellen-ségen, mely már körülkerítette.

S ez csak egy példa az ezer közül. A ma-gyar bizalommal nézhet a jövőbe. Itt a tör-ténelem igazságszolgáltatása.

Berlinben egy utvonat Budapest Strassenak neveztek el. Ez az utca-keresztelés bizonyára elsősorban csak udvariasság; válasza arra a lelkes üdvözlésre, melylyel a budapesti Váci körutat Vilmos-utnak neveztek el, de nem csupán udvariasság. Egyik jele az annak a ténynek, hogy Magyarország a nagy tusa jelentős erőtényezőjének tekintik. A hadsereg, mely eddig ideges türelmetlenkedést mutatott a nemzeti jellemvonások iránt, mind a két karjával ölelte magához a piros-fehér zöld lobogót, s a katonák ajkáról lelkes hangon szól a Himnusz és Szózat imádsága. Idegenek, kiknek alkalmuk volt a harczteret közelről látni, mindig kiemelték a magyar katonák páratlan vitézségét. Az európai diplomácia nem győzte eléggé hangsúlyozni, hogy Magyarország rendületlenül áll a háboru szent ügye mellett s hogy a Habsburgok trónjának nincs nála erősebb támasztéka. A király leküldte a trónörökös-párt, így akarván jelezni, hogy megértette a magyar sziv dobbanását. Külföldi lapok sűrűn írják cikkeiket a magyar jellemről, a magyar felfogásról. Lapok, a melyek eddig nemzeti önállóságunkat tagadták, gunyolták, sárral dobálták, most nem is prózában, hanem versben zengik halhatatlan dicsőségünket. Ezek most csak jelek; de ha véget ér a harcz — a mben nem kételkedünk — győzelmesen: akkor ezek az elszórt jelek szilárd materiává, monumentummá egyesülnek. Bizzál magyar! a történelem igazságszolgáltatása megérkezett.

Thália is megszólal, a vidámság, a tréfa, a komikum szerzője. Vagy nem komikus látvány-e az angol flottának, a világ legnagyobb hadi apparátusának imponáló tétlensége? A rengeteg hajó-óriások bámulatos sikerrel bujkálnak a példabeszédes angol ködben s megelégszenek azzal a tisztelettel, melyet pusztá létezésük hazájuknak szerezett. Az angol admirális valóságos rejtegette gyönyörű hajóit a német tengerészek támadásaitól, mint a Sevillai Borbély Don Bazilijó félti új esőtartóját, nehogy megázzék.

Vagy nem komikus látvány-e a francziák bujkálása a világszép rheimsi templom tornyának és kegyeletos hírének árnyékában? Mikor a német tüzéség szigorú utasítást kapott arra, hogy az ósrégi francia város fényes székesegyházát kiméjlik: a francziák fehér lobogót vonnak a toronyra, tüzéséget állítanak mögéje s a német tisztesség és a fehér lobogó kettős védelme alatt a templom tornyán figyelő állomást állítanak. Egészen úgy cselekedtek, mint V. Karoly lotharingiai fejedelem, a ki XIV. Lajossal háboruzván, hirtelen az isten anyját tette meg országának uralkodójának. Majd meglátom — ugymond — ki mer az isten anyjával háboruzni?

Egyszóval a Muzsák ma ekesebb hangon beszélnek, mert több tárgyat kapnak, mint bármikor; az igazság küzdelmét az alattomos-sággal, a lovagiasság küzdelmét a milliök verén nyereszkedő kapzsisággal, — a hazaszeretet dicsőségét, a győzelem ujjongását, egy egész nemzet lelkes önfeláldozását s az özvegyek és árvák könnyeit.

A fegyverek nyelvén beszélő Muzsák tanulságokat is vonnak le számunkra a ma világtörténelméből.

Van erkölcsi világrend, isteni igazságszolgáltatás. Az eszmények által vezetett ember, hazája szeretetétől égő, önfeláldozásra képes nemzet végre is diadalt arat. Az alattomos, gyáva, ortvátadó, botránysos haszonleső, üres lelki kérdő büntetést, megalázást szenved.

Amely nemzet élni akar, annak testi és szellemi erejét edzeni kell kitartó küzdelemre. Hangsúlyozom, hogy a kitartó küzdelemre. Mert ma a hadviselés sikere nem a pillanatnyi nagy erőfeszítésekben, nem a veszélyeket kihívó, hanem abban, hogy melyik fél edzettebb arra, hogy kiállja a fáradsalmakat és nélkülözéseket; melyik félnek van elszánt-sága és türelme bevárni a lövészárokból a támadás alkalmas pillanatot s kifárasztani az ellenséget. Sikeresen harcolni csak az tud, a ki a lelkesedést megfontolással, a bátorságot okossággal, a fizikai erőt műveltséggel tudja egyesíteni.

Kedves Növendékek! A haza fegyverbe szólít mindenkit, szüksége van mindnyájunkra. Minden ép kézláb embernek halgatni kell az üzenetre. Mi is megyünk fiuk, a ki győzi, kézi tusára, fegyveres viadalra; a ki még nem bírja, az annál nagyobb elhatározással, készséggel, becsülettel készüljön a holnapi küzdelemre.

Nagyon komoly idöket élünk. Ezekhez a komoly idökhöz méltó viselkedésre szólítalak fel benneteket. Tanáraitok fele részben katonai szolgálat, részben betegség miatt nem lehet köztetek. Ilyen körülmények között az intézet rendjét és az iskolai év szellemi eredményét csak úgy lehet biztosítani, ha ehhez a munkához ti is komoly kötelesség érzettel hozzájárultok. Rövidebb idö alatt, kevesebb segítséggel, tehát inkább, mint máskor, a magatok erején kell dolgoznotok; kevesebb felügyelettel is példás rendet kell fenntartanotok. Kevesebb felügyelettel, kevesebb ellenőrzéssel, de annál több becsülettel. Ha magatok is belátjátok, hogy az intézeti rend ti érettetek van, s ennek megfelelően felügyelet és ellenőrzés nélkül is megtartjátok az iskolai törvényeket s a jóviselet szabályait: ez annál nagyobb öröm lesz nekünk s annál nagyobb érdem lesz a ti számotokra. Isten áldása legyen munkátokon. Az 1914-15. iskolai évét megnyitom.

Aranyat — vasért.

Ávéd Jakóné (Gyulafehérvár) gyűjtő-ívén adakoztak:

- Gróf Majláth Gusztáv Károly püspök úrtól 100 korona pénz
- Zomora Dániel kanonok egy 10 koronás arany pénz
- Tamási Áron prépost egy 10 koronás arany pénz
- Sóótny Gyula kanonok egy 10 koronás arany pénz
- Kárpis János főgim. igazgató egy 10 koronás arany pénz
- Bervei Jónás Adolf két 10 koronás arany pénz
- Roska Miklós dr. polgármester egy 12 koronás orosz arany
- Urbán Gyula főerdész egy 10 koronás arany pénz
- Nemes Piroška egy 20 frankos arany pénz, 1 óralánc bojt-csüngövel, 1 gyöngy kapocs
- Ávéd Jakó 1 nagy pecsétgyűrű kő nélkül
- Ávéd Jakóné 1 régi bronz-tü email-levéllal, 1 régi görög arany pénz és arany-töredékek
- Jakubek zárdaiagazgató 1 nagy férfi óralánc
- Király Gézáne dr. 1 régi arany óra, 1 könyv-alaku medallion, 2 nyakkendő, 1 karikagyűrű, fülbevaló és arany töredékek
- Király Mária 2 gyermek fülbevaló
- Király Ilona 1 kis gyűrű piros kövel
- Dvorzsák Francziska 1 gyűrű F. monogrammal
- Herchovits Blanka 1 gyűrű kő nélkül
- Stern Berta 1 antik gyűrű
- Winberger Ilona 1 gyűrű kő nélkül
- Rubinstein Nusi 1 díszített gyűrű
- Csibertics Imréné 1 négylevelű-füvet ábrázoló nyakék és 1 fehér köves fülbevaló
- Lőw Annuska 1 láncgyűrű
- Lőw Józsefné 1 lapos gyűrű kő nélkül
- Lőw Jóska 1 négyzetleges képráma
- Stern Berta 2 karika fülön-függő
- Kárpis Jánosné 3 gyűrű, 16 apró fülbevaló töredék
- Steinhertz Adolfné 1 szivalaku nyakék, 1 kigyóalaku gyűrű
- Fuchs Margit 1 gyűrű apró kék kövekkel
- Székál Ignác 1 pecsétgyűrű barnás kövel
- Székál Ignácné 1 kereszt kék gyönggyel
- Székál Irén 1 szivalaku nyakék kék gyönggyel, 1 tö. gyűrű és sáinarany apróság
- Székál Emiczi 1 gyűrű piros és kék kövel
- Székál Margit 2 gyűrű, egy piros és egy fehér gyönggyel
- Baummann Nándorné 1 gyűrű egy hosszukás ametiszt kövel
- Reinfeld Aliz 1 gyűrű kövel
- Márk Dóra 1 gyűrű kő nélkül
- Reinfeld Lenke 1 gyűrű
- Oelberg Otóné törött karperecz és 1 kigyóalaku gyűrű
- Felner Józsefné dr. 1 lánc, 1 kereszt, 1 gyermek fülbevaló és 6 fülbevaló töredék
- Roska Rózsika 1 sima karperecz
- Csutak Lajosné láncdarabok és 1 tört gyűrű
- Csutak Irén 1 lapos gyűrű 3 zöld kövel
- Hirsch Pálma 1 gyűrű kék kövel
- Csecskedi Irma 1 gyűrű 7 kék gyönggyel
- Szentpéteri Vilma 1 gyűrű sötétkék kövel
- Porutz Viktorné 1 kék köves tört gyűrű
- Steinhertz Adolf 1 karika-gyűrű
- Urbán Gyuláné 1 lapos karperecz
- Roska Birike 1 szivalaku nyakék
- Kádár Ilus 1 pár kis fülbevaló és 1 drótalaku gyűrű
- Szitts Gyözö 1 gyűrű kézfogó díszszel
- Szentpéteri János 1 régi horpadt gyűrű
- Reithofer Jenőné 1 antik bronz lánc díszszel és 1 pár kék köves gyermek fülbevaló
- Frölich Gyuláné 1 sima karperecz
- Reithofer Jenő 1 kigyó ábrázoló gyűrű egy gyémánt szemmel
- Frölich Jolán kettős bronz türkissel és kereken fehér gyöngyökkel
- Csübröy Bonifác dr. 1 pecsétgyűrű
- Csübröy Bonifác dr. 1 gyűrű kő nélkül
- Faul Béla 1 pecsétgyűrű kő nélkül
- Molnár János 1 jeggyűrű
- Molnár Jánosné 1 jeggyűrű
- Morenó Etus 1 gyűrű kő nélkül
- Tamás István 1 zöldköves gyűrű
- Czirlea Aurél 1 kék köves gyűrű
- Czirlea Aurélné 1 lánc, 1 négylevelű lóher

- Czirlea Leniczi 1 gyermekgyűrű
- Weinhert Jánosné 1 drb női gyűrű
- Klárman Adél 2 női gyűrű
- Rákóczi Béla 1 pirosköves férfigyűrű
- Rákóczi Béláné 1 női jeggyűrű
- Markus Bernát 1 férfi köves gyűrű
- Weisz Szerénke 1 gyűrű
- Arnold Jánosné 1 lapos női gyűrű
- Kózdí János 1 pár fülbevaló
- Bruckmann Pepi 1 gyűrű piros és fehér kövel
- Deutsch Manóné 1 gyűrű zöld és fehér gyönggyel
- Deutsch Ilka 1 sima karperecz dísznő-zsuzsuval
- Fuchs Marián 2 pár tört fülbevaló
- Deutsch Mórincz 1 pecsétgyűrű kő nélkül
- Lovasberényi Árpádné 1 óra-keret és 2 fülbevaló
- Stern Janka 1 mellti piros és fehér kövel
- Klárman Béláné 1 nőgyűrű
- Móra Lujza 1 női gyűrű vörös kövel
- Meisels Helén 1 törött fonnott karperecz
- Berkovits Szerén 1 gyűrű kék és fehér kövel
- Mózes Aranka 1 gyűrű zöld kövel
- Schwarz Malvin 1 lilaköves gyűrű
- Eppstein Róbert 1 kis láncgyűrű
- Judovits Jenő 1 férfigyűrű piros kövel
- Izsák Aranka 1 pár kerek fülbevaló
- Kárp Rózi 1 pár kerek fülbevaló
- Simon Szeréna 1 törött gyűrű és 1 sziv piros kövel
- Izsák Janka 1 fülbevaló csüngövel
- Kesztenbaum Sándorné 1 drót vékonyágú gyűrű
- Megay Adolfné 1 női fejcs gyűrű
- Trencsiner N. 1 kis női gyűrű
- Lőw Emilné bronz karperecz és kis töredékek
- Lőw Lolóka 1 karperecz, 1 gyermek gyűrű és 1 pár gyermek-fülbevaló
- Jencsel Szilvia 1 női gyűrű
- Frei Zelma 1 fülbevaló csüngövel
- Szigethy István 1 férfi gyűrű kő nélkül
- Szigethy Istvánné 1 lapos női gyűrű
- Jonász Erzsike 1 gyűrű
- Kratochvil Ágnes 1 kereszt és 1 gyűrű
- Kratochvil Jolán 1 tört gyűrű-ú és aranytöredékek
- Reimer Ida 1 tört karperecz
- Reimer Mariska 1 férfi pecsétgyűrű, 1 sziv és arany-töredékek
- Presia Judit 1 kereszt
- Muresán Publusné 1 gyűrű gránátkövel
- József Manó 1 férfigyűrű szürke kövel
- Jonász Irén 1 horpadt sziv
- Korber Teréz 1 régi gyűrű
- Muresán Publusné 1 tört karikagyűrű
- Demeter Györgyné 1 piros köves gyűrű
- Kézdí János 1 gyűrű két fehéres és egy zöld kövel
- Gombár János 1 lánc
- Gombár Lajos egy pár fülbevaló
- Horváth Giza 1 karikagyűrű
- Szabó Olga 2 tört gyűrű és 1 fülbevaló
- Körösi Irén 1 piros és fehér köves gyűrű
- Kratochvil Irén 1 pár fülbevaló kék kövel
- Mendel Erzsébet 1 gyűrű négyzetű piros kövel
- Kemény Gyuláné 1 kék és fehér köves gyűrű
- Kudler Agostonné 1 gyűrű fehér gyönggyel
- Cserich hadnagy 1 gyűrű hosszukás kövel
- Friedrich Piroška egy pár fülbevaló
- Lővi Szerépa 1 gyűrű fehér kövel
- Nader János aranytöredék
- Beriber Mária 1 fülbevaló (buton)
- Visoly Manóné dr. 1 pár fülbevaló, 1 óra-keret
- Prohászka Viktor 1 monogrammos férfi pecsétgyűrű
- Prohászka Viktorné 1 láncgyűrű
- Prohászka Viktor 1 kis kerperecz és 1 fülönfüggő
- N. N. egy pár fülbevaló és arany-töredék
- Aszlányi- és Zakariás-család 1 pecsétgyűrű
- Zakariás N. 1 fonott gyűrű
- Aszlányi 1 gyűrű piros és 1 gyűrű kék kövel
- Tóty Szabó 1 gyűrű gránátkövel
- Görög Jánosné 1 összetört gyűrű
- Minke Andránné 1 pár kerek fülbevaló
- N. N. 1 tört karikagyűrű
- Presia Éva 1 kereszt
- Barabás Sándor 1 régi gyűrű hosszukás sötét kövel
- Muresán Publusné 1 pár fülbevaló piros gyönggyel
- Nemes Anna 1 pár gyermek fülbevaló
- Ince Sándorné özv. 1 karikagyűrű
- Meleg Gyuláné 1 karikagyűrű
- Schopf Margit 2 inggomb
- Barbul László 1 gyűrű négyzetű kövel
- Almási Erzsébet 1 gyűrű
- Szenkovits Antal 1 gyűrű 3 kis gyémánt kövel
- Szenkovits Antalné 1 fülbevaló kék kövel
- Pauer Adél 1 gyűrű kék kövel
- Kleinberger Mariska 1 női gyűrű
- Bitai Piroška 1 gyűrű gránátkövel
- Jancsó Mariska 1 gyűrű
- Reinfeld Lenke 1 horpadt sziv akasztóval
- Tamás István 3 kis fülbevaló és 1 gomb
- Izrael Jolán 1 fekete email brossú
- Muresán Antalné özv. 1 lapos karikagyűrű
- Gelb Irma 1 kis aranyfedeltű zsebkes
- Göller Fritsz 1 hajóalaku brossú
- Hirsch Amália 1 gyűrű kő nélkül
- Lővi Izabella 1 láncalaku gyűrű
- Friedrich Piroška 1 pár fülbevaló
- Pásztor Istvánné 1 gyűrű zöld kövel
- Kertész Margit 1 karikagyűrű
- Látni Károlyné 1 piros köves gyűrű és 1 fülbevaló
- Látni Károly 1 fehér köves gyűrű
- Lázár Zoltán 1 férfigyűrű monogrammal
- Roosch Gusztávné 1 gyűrű apró kék kövekkel
- Baltés Domokosné 1 fehér és zöld köves gyűrű
- Moldován János 1 karikagyűrű
- Izrael Jolán 1 nyakkendő
- József Sarolta 1 fonásalaku gyűrű
- Kohn Fáni 1 sziv és 1 kék köves gyűrű
- Almási Erzsébet 1 lapos sima karperecz
- Almási Jolán 1 lapos karperecz kék kis kövel
- Stern Hermán 1 tört gyűrű
- Vencsek Irma 1 sziv és 1 kis női gyűrű
- Jäger Margit 1 pár fülbevaló és aranytöredék
- Szabó Teréz 1 tört gyűrű piros kövel

Adományaikért fogadják hálás köszönetemet:

Szász Józsefné.

Adakozzunk a sebesült katonák karácsonytájjára!

HIREK.

— **Évnyitó ünnepély a kollégiumban.** Három havi késedelemmel f. hó 6-án nyitották meg a Bethlen-kollégium 1914—15. iskolai évét. Ennek és ima után Lázár István rektor tartott beszédet az ifjúsághoz, melyben a nagy idők történelmi fontosságát fejtegette és felhívta az ifjúságot a nagy nemzeti feladatok sikeres szolgálatahoz való komoly előkészületre és ehhez méltó komoly viseikedésre. Azután György Ferencz gimn. r. tanár olvasta fel székfoglaló értekezését. Kemény Zsigmondról, a magyar történelmi regény legkitűnőbb viselőjéről, ki különösen a lelki momentumok elemzésével lett paratianná regény-irodalmunkban. Különösen azt a hatást fejtegette, melyet a nagy regényíróra a Bethlen-kollégium tanárai (Kőteles Sámuel és Szász Károly) s az élénk vármegyei élet kitűnő vezérei gyakoroltak. Az érdekes és tanulságos székfoglaló után dr. Garda Kálmán kollégiumi gondnok szíves szavakban üdvözölte az új rendes tanárt és sok sikert kívánt működéséhez.

— **Protestáns vallásos estély.** Folyó december 20-án vasárnap délután 5 órakor lesz a második vallásos estély a Bethlen-kollégium disztermében, a sebesült katonák és a szegény betegek segítése német céljára, belépő díj nélkül, perselyekbe gyűjtött önkéntes adományokkal. 1. Énekel: a Ref. Egyház Iparos Dalkara. 2. Előad: Lázár István koll. rektor-professzor: „A háboru esztetikája” czimvel. 3. Gaál J. „Andante religioso” hegedű-solo stb. Előadja: Nagy György; zongorán kísér: * * *. 4. Szaval: Jancsó Laci. 5. Énekel: A Nőgyelet egyes-négyes kara. Az estély végén Dancs Teréz és Ida urleányok adományából a nemes célok javára kisorsoltatik 10 drb disz. párná, 30 filléres sorsjegyekkel, melyek a pénztárnál válthatók.

— **Hangverseny a sebesültek karácsonyfájára.** A helybeli Vörös Kereszt-kórházban ápolat sebesült katonák karácsonyfájára 50 fillér belépő díjjal hangverseny lesz ma, vasárnap délután 5 órakor a kollégium disztermében.

— **Képviselőtestületi tagok választása.** Nagyenyed város e hó 9-én tartotta meg a kilépő városi képviselőtestületi tagok választását. A választás csendes hangulatban történt meg. Mindkét kerületben a kiadott hivatalos szavazólap jelöltjei jutottak be a képviselőtestületbe. Az eredményt itt közöljük:

Megválasztottak a „Patakön innen” kerületben rendes tagnak 1915—1920. évekre: Fejes Áron 89, dr. Farnos Dezső 90, Molnár Gyula 90, Szűcs Elemer 90, Nagy Pál 90, Bartha Zsigmond 90, Bójtse Zsigmond 89, dr. Erdős Jenő 85, Hegyi János 90, Király Albert 89, Székely Mihály Zsigmond 89 szavazattal. — Póttagnak 1913—1917. évekre: Ilyes István, Lázár Róbert, Réderberger Gyula, Puskás József.

A „Patakön tül” kerületben rendes tagnak 1915—1920. évekre: Horváth Pál 73, dr. Ács Jenő 73, Elekes Viktor 73, Bakó Károly 73, Kun Gyula 73, Katona Lajos 72, Fogarasi Albert 71 szavazattal. — Póttagnak 1915—1917. évekre: Halmágyi Antal 73, Telegdy Károly 73, dr. Fülöp Ferencz 72 szavazattal.

— **Apák és katonafiak.** Marostorda vármegye közgyűlésén megható jelenet történt. Szász József főispán napirend előtt Köllő alispán hősi halált halt fiát parentálta el és a főispánnak, a kinek három fia küzd a harczterén, a könnytől és meghatottságtól elakadt a szava. A közgyűlés tagjai felálltak és meghajrással fejezték ki részvétüket.

— **Egy enyedi rendőr levele a harczteréről.** A kárpáti harczokból az alábbi levelet küldte rendőrkapitányának:

Tekintetes Kapitány ur!

Legyen hála az Istennek, mert még idáig mindig győzünk, különösen azokat az oroszokat, a melyikek Ungvár irányában akartak betörni, úgy megverfük, hogy az orosz még olyat tan soha sem látott. Menekülnek szétverten, ki a merre tud, de a mi vitéz 21., 22., 23., 24., 5. és 8-as honvédek naponta 100-val, 1000-vel fogdossák el az oroszokat, egész nagy orosz csapatokat vezetnek elő az erdőkből. Igazán a szívem dobog örömbenben, a mi drága jó tüzer-kapitányunk nagyon ügyes, éltesse őt a jó Isten.

Kerekes György
Feld. kan. Reg. 36.

— **Pótállatvásár Nagyenyeden és Tövísen.** Nagyenyed város tanácsa e hó 21-ére, Tövís község e hó 28-dikára póti állatvásár tartását kérték a földmivélség-minisztertől.

— **A hazaáruló akasztása Beszterozón.** A Beszterozón működő hadbíróság kötetlenti halálra ítelt egy bukoviui 50 éves ruthén parasztot, a hazaárulás büntette miatt. Az volt a bűne, hogy Bukovinában az orosz csapatoknak elárulta a mi járőreink és csapataink hollétét és megmutatta a járőreink megkerülhetesére alkalmas és legrovidebb utat. A hadbíróság 9-én reggel 5 órakor olvasta fel elítéltnék a halálos ítéletet és közölte vele, hogy 2 óra múlva elveszi a földi igazságszolgáltatás büntetését nagy bűnéért. 7 órakor felakasztották.

— **Karácsonyi gyűjtés a katonák részére az iskolákban.** Hazai Samu báró honvédelmi miniszter Jankovich Béla vallás-és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve elrendelte, hogy az összes állami iskolákban gyűjtést rendezzenek, melyből karácsony alkalmával a hadba vonult katonák és esetleg azok itthonmaradt családtagjai fognak majd adományokban részesülni. Ugyancsak felhívták a miniszterek a felekezeti iskolák egyházi felügyelőit is, hogy a kerületükben levő iskolák tanítóit az iskolában való gyűjtésre buzdítsák. Az adakozásban résztvevő tanulók artisztikus emléklapot fognak intézetük útján kapni, a gyűjtés befejezése után. A gyűjtést a helybeli iskolákban is meglehetősen eredménnyel folyt.

— **Háboru-okozta üzleti károk bejelentése.** A háboru-okozta károk és veszteségek enyhítése, illetve megtérítése céljából a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara a kerületében letelepült kereskedőknek és iparosoknak az elenséges országokkal és egyéb lakóival szemben fenálló mindennemű kártérítési igényeit és követeléseit összeírni óhajtja a végből, hogy azok a békekötés idején alkalmas módon lehetőleg biztosíthatók és kielégíthetők legyenek. Az előrelátó gondosságból fakadó ez adatgyűjtés céljaira a kamara kérdőpontokat állított egybe és azt az export és import czegeknek közvetlen megküldte. A kamara ezton felhívja azokat az üzletembereket, kik a háborus külfölddel üzleti összeköttetésben állanak és kérdőívet nem kaptak, hogy a kamara irodájában szóval vagy írásban jelentkezzenek az iv átvételéért.

Az utolsó honvéd.

Kárpátokban, Máramarosban, a Végén

Száll a felhő, jön a felhő, sötét felhő az égen . . .

Lenn a völgyben bus kód fedi a falut, —

Márton bátya

A házában egész éjjel nem aludt . . .

Nyolczvan évét vigan hordta friss testtel,

Negyvennyolczban Gábor Áron útegeben tűzmester,

Most a falu legöregebb esküdte . . .

Márton bátya

Mért nem alszik, ugyan mért nem feküdt le?

Pirkallik már, Ijedt lárma odakint!

Márton bátya — csak ezt várta — az ablakon kitekint.

A faluban szájról-szájra fut a hír:

„Jön a muszka! . . .

Meneküljön, meneküljön, aki bír!”

„Haj! emberek, aki férfi ide mind!

A magyarok Istene most szent egeből ránk tekint!

Itt az ujharcz! Megfordul a világ most!

Jön a muszka?

No csak jöjjön! visszaadjuk Világost.”

„Te, kis öcsém, lóra! jelentsd Szigeten:

Amig jönnek, kitartunk mi, miudhaláig — izenem!

Század! Vigyázz! Indulj! föl a tetőre!

Jön a muszka!

Fogadjuk hát illendően! Előre!”

Áll a tetőn a maroknyi kis sereg.

Jön a muszka lenn a völgyben — mint egy élő rengeteg.

Nincsen ágyu! Kő is jó helyette! . . .

Jön a muszka!

Hullva-hull a kő a muszka fejekre!

„Nesze muszka! Most mutasd a szivedet —

Gábor Áron tüzerétől ne neked az üzenet!”

Szól a puszka, szól az ágyu rémesen . . .

Jön a muszka!

Hull a kő és hull a muszka véresen! . . .

Áll a harc, száz gránát hull a tetőre,

Áll a muszka, de még nem tett egy lépést sem előre! . . .

A fényes nap már az égre felszökött,

Fut a muszka,

Magyar kürt szól, huszárkürt — a hegy mögött.

Még egy sortüz, ezer puszka tüzet önt,

Aztán futás! — rendületlen áll a magyar idefönt.

Márton bátya ütést érez mellébe,

Kardja kihull —

Márton bátya odaesik melléje.

Máramarosban, a Kárpáton, a Végén

Ragyog a nap, a magyar nap, a szabadság az égen . . .

Hol van az ősz? minden csupa kikelet! . . .

Fönn az égből

Tüzerének Gábor Áron integet! . . .

Tóth László.

— **Meghívó.** A szegény tanulókat segélyező kör f. hó 13-án, vasárnap délután 3 órákor, az állami leányiskola tornatermében tartja a karácsonyi ruhakiosztással kapcsolatban évi rendes közgyűlést, melyre az egyesület tagjait és a nemes szívű érdeklődőket tisztelettel meghívja a választmány nevében: Török Bertalanné elnök.

— **A szegény tanulók karácsonyfájára** szant pezsegély gyűmölcs, sütemény, csukorka, stb. nemű adományokat tisztelettel kérem f. hó 13-án, vasárnap délután 9—12 óra közt az elemi leányiskola tornatermébe küldeni, Török Bertalanné elnök.

— **A szegény tanulókat segélyező kör** részére Szász Józsefnek 20 K, Racz Simoné 5 K, továbbá: Racz Simoné, „Egy jószívű falusi asszony”, Zayzon Jánosné, Incze Istvánné, Uray Lászlóné ruhaneműket szíveskedtek adományozni. Fogadják a kör nevében hálás köszönetemet Török Bertalanné elnök.

— **Hálás köszönet.** Harcztéren megsebesült vitézeink kórháza részére Rothe Ernő 15 K szíveskedett adományozni, Szász Ius pedig Lándorból 8 drb hősapkát, 8 pár terdvédőt és 8 pár érmelegítőt küldött. Fogadják hálás köszönetemet. Kérem a t. közönséget, hogy az új nagy harcok folytán mindinkább szaporodó sebesülteink részére fűtőanyagot, fehérneműt, aszalt és friss gyümölcsneműt, pénzt stb. szíveskedjék adományozni. Br. Bánffy Kázmírné elnök.

— **A harcztéri sebesültek kórházában ápolt vitézeink részére karácsonyfát állítunk,** melyre készpenzben gróf Busseul Henriké 10 K, Sandor István 34 K 71 fill., Kunsch Antalné 10 K, Baranyay Karolyne 6 K, özv. Reubold Olivérné, Marton Ignác 4—4 K, Szabó Istvánné 5 K, Szirányi hadnagy 2 K, Gombási Irma 1 K. A legkisebb adományt is hálással fogadjuk. Török Bertalanné elnök.

— **A harcztéri sebesültek kórházában ápolt vitézeink** jobb táplálása végett uszonnat is adunk szíves adományokból. E czélra Albert Ivan műszaki tanácsos 30 K, Nagy Sandor almát, Wagner Józsefné uszonnatot, kávét küldött, Zayzon Jánosné szivarokat adományozott. Hálás köszönetét fejezi ki, id. Zeyk Dánielné elnök.

— **Nyilvános köszönet.** A Protestáns Négyesület segélyezési czéljaira méltóságos Zeyk Kálmán ur 40 koronát adományozott, mely összegnek átvételét köszönettel igazolom, ugyszintén az egyesület köszönetét tolmacsolom Szekelyhidyi Sándor kereskedő urnak is a szegények számára kiosztás végett küldött 12 drb gyermekkötény és 12 drb zsebkeendő szíves adományozásáért. Zayzon János penztáros.

— **Lótenyésztés.** M. kir. földmívelésügyi miniszter még a háboru alatt is kiváló figyelemben részesítette földmívelési érdekeinket. Így a múlt november hó folytán köriratban tudatta, hogy az ország területén szervezett lótenyésztési kórházakat, tenyésztésre alkalmas kanczákat 100 korona átlagárban megbízható gazdáknak átadni óhajta. Azt tervezi továbbá, hogy hadicézlokra besorozott, de vemhesnek bizonyult kanczákat megbízható tenyésztők között oly feltétellel osztana ki, hogy az illető az általa átvett kanczát a leleltől számított hat hónap mulva kifogástalan állapotban visszaszolgáltatja, az anyakancza tartása fejében pedig a leendő csikó a vállalkozó tulajdona lenne. Br. Bánffy Kázmír alispán mint lótenyésztésbizottsági elnök közölte a miniszter felhívását és ennek eredményétl gazdáink 92 lovat örökön vennének meg, az atengedendő csikó fejében pedig 125 vemhes kanczát, és még 24 drb használati lovat fogadnának el. Bizonyára helyes és örvendetes ugy a miniszter ur gazdalkodása, mint gazdáink buzgalma, mit jelentékenyen támogat br. Bánffy alispán tevékenysége.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírarugár Részvénytársaság villamos üzemű könyvnyomdájában Nagyenyeden

— **Uj vasutak Erdélyben.** Az ugynevezett mezősegi vasutaknak két új vonala nyílik meg a forgalom számára e hó 15—20-án. Az egyik a Marosvásárhely—Maroskeresztúr Lőrinczfalva—Nagyteremi—Tintahaza—Ákosfalva—Nyáradszereda—Csikfalva—Demenyházai vonal, a másik pedig ugyancsak Marosvásárhelyről indul ki s Maroskeresztúr—Mezőbergenye—Mezőbánd—Mezőmehes állomásokon át haladva csatlakozik a Marosludas—besztercei vasúthoz. A nyáradszeredai vonal 50 kilométer hosszú, a mezőmehesi pedig 55. A háboru után, kedvezőbb körülmények között a fenti vonalakat meg tovább fogják építeni, ugy, hogy az egész hálózat 187 kilométer hosszú lesz. Az új vonalak üzemét a Magyar Államvasutak látják el.

— **„Rózsavölgyi Album 1914. Karácsony”** a napokban hagyta el a sajtót. Az album kiadója mellőzött minden üzleti számítást és ennek eredménye, hogy az album tartalmának összeállítását és kiállítását várokozásokon felül sikerült. Országunk első zeneműkiadó czégétől csak jót vártunk és a legjobbat kaptuk. 80. oldalon 33 értékesnél értékesebb operett, kabaré magyar, és hazafias dalt tartalmaz a négy koronás album, Huszka, Jacobi, Szirmai, Zerkovits világsikert aratott művei között találjuk a legnépszerűbb magyar és műdalokat, valamint az alkalmi hazafias darabokat a legjobb letetben. Az album izléses és díszes kiállítását, valamint gazdag tartalmát révén a legalkalmasabb karácsonyi ajándék. Megrendelhető lapunk kiadójában, vagy az album kiadójánál: Rózsavölgyi és Társa es. és kir. udvari zeneműkiadó czégnél, Budapest IV. Szervita-tér 5 sz.

— **Az Agrár takarékpénztár részvénytársaság Marosvásárhelyt** értesített ügyfeleit, hogy ugy a központban mint a nagyenyedi fiókintézetnél a moratorium tartama alatt is elfogad betéteket könyvecskére és folyó számlára előnyös kamatozás mellett és azokat a moratorium alatt is megállapodás szerint fizeti vissza. 270 15—

Három szenzációs harcztéri felvételt

mutat be az Edison-színház. 1. Kino-Riport magyar harcztéri felvételei. III. sorozat. 2. Osztrák-Magyar Mozdófénykép Hetiszemle az északi és deli harcztérről. II. sorozat. 3. Képek a nemet-francia háboruból. III. sorozat. Ezekon kívül Vajjunk el. Szenzációs vígjáték 3 felvonásban. A Zsarnok. Gyönyörű társadalmi dráma 3 felvonásban. A kis ügyvéd. Kedves vígjáték 1 teljes felvonásban.

Nyilt-tér.*

Tekintetes Szathmári Mózes urtól ezennel bocsánatot kérek a tudomon és akaratomon kívül elkövetett állítólagos sértésért, sőt nagyon is tiszteltem, amit ezután is tenni fogok.

Tisztelője

Miklós Endre.

404 1—1

* E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

Elismert legtartósabb,
legolcsóbb szőttesárak

LINGNER GYÖRGY
nagyenyedi szőőgyárából
előírt gyári áron kaphatók

a gyári raktárban Szentkirály
utca 106. szám alatt, ifj. Mészáros
János és Társánál Főtér és a
Fogyasztási szövetségnek.

27415—1914. sz.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei Szt. Miklós

országos vásár

folyó évi december hó 17-étől bezárólag december hó 21-ig fog megtartatni. Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra december hó 17-dikétől, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1914. évi nov. hó 18-án.

A városi főkapitánytól:

403 1—1

Beő Ferencz, főkapitány.

Orvosok
kítűnő köhögés elleni szer a

Kaiser-féle
Mell-Karamellák
3 fenyővel!

Millió ember használja a

Köhögés

rekedség, katarus, gégekatarus, elnyalkásodás, torokfájás, hörghurut és meghülés ellen, azért minden harcztéri katona nagyon szereti. 6100 közjegyzőileg hitelesített bizonylat garantál a biztos eredményért. Étvágyat javító, jó izléses csukorkák. Csomagja 20 és 40 fillér, doboz 60 fillér. Tábori csomagolás 30 fillér. — Kapható: minden gyógyszerárban.

Olcsó tüzelőanyag.

Tölgyfa-hulladék és forgács mint a múlt évben, egy csomó a fatelepen 6 korona, házhoz szállítva 7 korona.

109 23—v

Klemm Pál.

HIRDETÉSEKET legjutányosabban felvesz lapunk kiadóhivatala.

Megjelent

az ötvennegyedik évfolyamu közhasznú Nagyenyedi Lőcsey Sp. Lajos-féle

NAPTÁR

az 1915-ik évre.

Ára **30** fillér.

Öfelsege és Vilmos császár arcképével. Az erdélyrészi országos vásárokat betűrendben és havi összeállításban tartalmazza. A háboru leírása. Érdekes olvasmányok. Kapható: Földesnél, Círnernél, Fenichelnél és az újságárusoknál.